

Η Μετάνοια (Λόγοι Παρακλήσεως) - 3ο Μέρος

[/ Πεμπτουσία](#)

Στην αποστολική εποχή το μυστήριο της μετανοίας και εξομολογήσεως ετελείτο δημοσίως στη σύναξη των πιστών, ενώπιον του Επισκόπου: «Πολλοί από τους πιστούς έρχονταν εξομολογούμενοι και αναγγέλλοντες τις πράξεις τους» (Πράξ. ιθ' 18). Αργότερα όμως το σύστημα αυτό καταργήθηκε και οι Επίσκοποι προχείρισαν «πρεσβυτέρους επί της μετανοίας», στους οποίους οι μετανοούντες εξομολογούντο ιδιαιτέρως, πράγμα που ισχύει μέχρι και σήμερα: ο μετανοών, προσέρχεται προς τον εντεταλμένο για τον σκοπό αυτό πρεσβύτερο, τον λεγόμενο «πνευματικό», και με ταπείνωση εξομολογείται τις πράξεις του, βεβαιώνοντας έτσι και πρακτικά τη μετάνοιά του. Αν ο πνευματικός κρίνει ότι δεν υπάρχει εμπόδιο για την άμεση λύση του, ακολουθεί η ολοκλήρωση του μυστηρίου που είναι η άφεση των αμαρτιών, η λύση του μετανοούντος από τα δεσμά της αμαρτίας, και η επαναφορά του στην κατάσταση της χάριτος απ' όπου είχε ξεπέσει.

Ανάλογα με την περίπτωση, ο μετανοών είναι δυνατόν να υποβληθεί σε ορισμένα επιτίμια από τον πνευματικό. Τα επιτίμια έχουν παιδαγωγικό σκοπό, είναι μέσα διορθώσεως του μετανοούντος και όχι μέσα αφέσεως αμαρτιών. Την άφεση και την κάθαρση από τις αμαρτίες μόνο το χυθέν επί του Σταυρού αίμα του Χριστού έχει τη δύναμη να επιφέρει: «Το αίμα Ιησού Χριστού, του υιού του Θεού, μας καθαρίζει από κάθε αμαρτία» (Α΄ Ιω. α΄ 7).

Στην αρχαία Εκκλησία είχαν καθοριστεί τέσσερα στάδια επιτιμίου, ανάλογα με το πταίσμα και το βαθμό της μετανοίας του εξομολογουμένου: α) το στάδιο των «προσκλαιόντων», όπου οι μετανοούντες έμεναν έξω του ναού κατά τη θεία λειτουργία, β) το των «ακροομένων», όπου έμεναν στο νάρθηκα με τους κατηχουμένους, γ) το των «υποπιπτόντων», όπου έμεναν μέσα στον κυρίως ναό γονυκλινείς, αλλά αποχωρούσαν σε μια καθωρισμένη στιγμή της λειτουργίας, μετά από σχετική εκφώνηση του διακόνου και δ) τέλος, το στάδιο των «ανισταμένων», όπου έμεναν μέσα στο ναό όρθιοι μαζί με τους λοιπούς πιστούς. Ο χρόνος της ισχύος του επιτιμίου διαρκούσε ανάλογα με τη θέρμη της μετανοίας κατά την κρίση του Επισκόπου.

Μαζί με την εξομολόγηση, τα επιτίμια και την άφεση, η αγία μας Εκκλησία έχει καθιερώσει και ειδικές ευχές μαζί με σχετική κατήχηση, οπότε ετελείτο μια μικρή ακολουθία μετά από κάθε εξομολόγηση. Σήμερα όμως αυτό έχει καταργηθεί και

διατηρούνται μόνο οι αρμόδιες για τη λύση των αμαρτημάτων ευχές. «Ο Θεός να σε συγχωρήσει δι' εμού του αμαρτωλού και σ' αυτή τη ζωή και τη μέλλουσα» κλπ. Είναι όμως ανάγκη ο πνευματικός να διαφωτίζει τον εξομολογούμενο για το πόσο μεγάλο κακό είναι η αμαρτία και τι ολέθριες συνέπειες έχει για τη ζωή του πιστού, διότι συχνά παρατηρείται το φαινόμενο της χαλαρής και συμβιβαστικής συνειδήσεως («δεν πειράζει για την αμαρτία που κάνω, θα την πω στον πνευματικό, θα κάνω κι ένα μικρό κανόνα και είμαι εντάξει»), πράγμα που προκαλεί την υποχώρηση στην αμαρτία, τη δικαιολόγησή της και τέλος την αναισθησία και την αμετανοησία.

Μεγάλο λοιπόν το μυστήριο της μετανοίας, μεγάλο το χάρισμα, γιατί σ' αυτό βρίσκει εφαρμογή ο λόγος του Χριστού, «ελάτε σ' εμένα όλοι όσοι κοπιάζετε κι είστε φορτωμένοι (από το βάρος των αμαρτιών), κι εγώ θα σας ξεκουράσω». Πράγματι, εφ' όσον «ο άνθρωπος γίνεται δούλος εκείνου απ' τον οποίον έχει νικηθεί» (Β' Πετρ. β' 19) και «κάθε ένας που κάνει την αμαρτία γίνεται δούλος της» (Ιω. η' 34), η μετάνοια αποτελεί πραγματική απελευθέρωση, αποφόρτωση του βάρους και ανάπαυση. Γι' αυτό το έργο σας, ευλαβέστατοι ιερείς του Υψίστου και πνευματικοί, έχει απερίγραπτη σπουδαιότητα και αξία. Μην το παραμελήσετε, αλλά όλοι μας ας διδάξουμε, ας διεγείρουμε, ας προτρέπουμε, ας ικετεύουμε ευκαίρως - ακαίρως και εν παντί καιρώ.

Ας μη λησμονούμε τα λόγια του Θεού στον Προφήτη Ιεζεκιήλ, «Υιέ ανθρώπου σε τοποθέτησα φύλακα στον Ισραηλιτικό λαό». Η κοινωνία μας περνά μεγάλη κρίση, το κακό βρίσκεται μέσα στη μάνδρα του Χριστού, χάνουμε συνεχώς από αυτούς που βρίσκονται μέσα. Η προτροπή για μετάνοια είναι το μόνο μέσο για να απαλύνουμε τη συμφορά. Κι' αφού «γίνεται χαρά στον ουρανό για κάθε ένα αμαρτωλό που μετανοεί», ας αγωνιστούμε να αυξήσουμε τον αριθμό των μετανοούντων για να περισσεύσει η χαρά όχι μόνο στον ουρανό, μα και στη γη, προς δόξαν Χριστού του Θεού ημών. Αμήν.

(Γέροντος Ιωσήφ, Λόγοι Παρακλήσεως, Ψυχωφελή Βατοπαιδινά 15, εκδ. Ι.Μ.Μ.Βατοπαιδίου, σ. 56-66, σε γλωσσική επεξεργασία).